

ІНФОРМАЦІЙНА СИСТЕМА ДЕРЖАВНИХ СТАНДАРТІВ УКРАЇНИ

Українська інженерно-педагогічна академія

Сучасні темпи діджиталізації сприяють спрощенню багатьох аспектів суспільних взаємовідносин. Як приклад, наявність відповідних цифрових інструментів, зокрема у часи повномасштабного вторгнення в Україну, дозволяє не переривати освітній процес в регіонах бойових дій, швидко взаємодіяти з органами державної влади тощо.

Проте є певна проблема щодо загальної доступності державних стандартів України, зокрема ДСТУ, будівельних стандартів України, нормативів ISO, ІЕС, ASTM, DIN, переведених українською, що імплементуються в Україні в рамках глобалізації та Європейської інтеграції.

В Україні питання стандартизації покладено на Державне підприємство «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» (ДП «УкрНДНЦ») [1], як національний орган стандартизації, відповідно до частини 3 статті 24 Закону України «Про стандартизацію». Ця організація наповнює «Каталог національних стандартів та кодексів ustalеної практики», де перелічені нормативні документи, але доступу до змісту цих документів через «Каталог» немає.

Отримати офіційні копії нормативних документів на електронному носії можна через «Офіційних партнерів» – суб'єктів господарювання, які на договірних умовах про співпрацю є уповноваженими на реалізацію Офіційних копій нормативної документації, шляхом їх відтворення через електронний ресурс мережевої системи для кінцевого споживача.

Також, державою створюється та наповнюється «Портал Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва» [2], що має містити будівельні стандарти, але зміст цих стандартів також є в досить обмеженому обсязі.

Ще одним джерелом інформації можуть бути різноманітні неофіційні ресурси в мережі інтернет, проте з 01.01.2022 року більшість радянських ГОСТів втратила чинність [3], через це виникає багато питань щодо чинності та актуальності нормативних документів з цих джерел.

Багато освітніх програм, зокрема за напрямками 131 «Прикладна механіка», 132 «Матеріалознавство», 133 «Галузеве машинобудування», 152 «Метрологія та інформаційно-вимірювальна техніка», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», передбачають ознайомлення та роботу студентів з певними нормативними документами (ДСТУ, ISO, ASTM International тощо). Відсутність централізованого електронного порталу, де зберігаються та розповсюджуються такі документи, де наявна інформація про чинність та актуальність тих чи інших версій документів, ускладнює або, у деяких випадках, унеможлиблює освітню роботу студентів в цьому напрямку. Це значно знижує якість освітніх послуг та кваліфікацію майбутніх фахівців.

Також, з боку підприємництва, наявність відкритих стандартів буде сприяти їх впровадженню та дотриманню задля підвищення конкурентоздатності продукції та послуг на зовнішніх ринках, зокрема систем менеджменту якості тощо.

З боку рядових споживачів, наявність такої інформації у відкритому доступі дозволить підвищити загальну культуру споживання товарів та послуг, перевіряти відповідність тим чи іншим загальноприйнятим стандартам (наприклад у галузі харчової промисловості), та спонукає бізнес до підвищення якості продукції.

Пропонується змінити принципи накопичення та розповсюдження державних стандартів. А саме:

- створити, постійно оновлювати та наповнювати «єдиний каталог» нормативних документів, що офіційно визнані рекомендованими або обов'язковими до дотримання в Україні, із розміщенням повнотекстової, ілюстрованої версії. Дозволити обговорення та коментарі розробників нормативної документації та підприємців щодо питань її імплементації;

- надати безкоштовний доступ до цього каталогу усім охочим (як це створено із законодавством України на порталі «РАДА»);

- прийняти необхідні зміни до законодавства України, щодо забезпечення функціонування такої структури (можливо в рамках ДП «УкрНДНЦ»);

- надати відповідну інформацію про існування такого порталу до навчальних закладів передвищої та вищої освіти, веб-сайтів профільних міністерств тощо.

Література:

1. Офіційний сайт ДП «УкрНДНЦ», <https://uas.gov.ua/poslugi/official-copies-of-regulatory-documents>, (дата звернення 10.05.2024)
2. Офіційний сайт «Портал Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва» https://e-construction.gov.ua/laws/doc_type=2 (дата звернення 10.05.2024)
3. Офіційний сайт КМУ «Урядовий портал», <https://www.kmu.gov.ua/news/z-1-sichnya-2019-roku-bilshe-90-radyanskih-gostiv-vtratili-chinnist-v-ukrayini>